

Unicate europene: o fântână antică și component preistorice folosite pentru extragerea sării descoperite la *Figa* (jud Bistrița Năsăud)

de Conf. univ. dr. George V Grigore

La *Figa* (jud. Bistrița Năsăud) a fost scoasă la lumină intactă o fântână veche de 2.000 de ani, folosită pentru extragerea sării. *Figa* este un sat ce aparține orașului Beclean din județul Bistrița-Năsăud, recunoscut pentru apele sale sărate și nămolul cu proprietăți asemănătoare celui de la Techirghiol. Microrelieful vechilor suprafețe cu exploatare de sare, cu numeroase excavații sau surpări, ocupate azi de bălți, mlaștinisau cu vegetație halofită, prezente în sărăturile de la *Figa* certifică existența unei exploatare antice, la suprafață, a sării în excavații cu diametru cuprinse între 4-15 m, respectiv cu adâncimi de până la 10 m. Sitarheologic de la Băile *Figa* este unul dintre cele mai importante monumente ale exploatare preistorice a sării din Europa. Aici a fost găsit o troacă (jghiab), construită dintr-un trunchi de pin, alături de câteva topoare. Topoarele, a căror vechime a fost stabilită prin metoda Carbon-14, datează din jurul anului 1.000 î.Hr. (de acum 3000 de ani). Troaca, de aceeași vechime, posibilă să fi fost folosită la direcționarea jeturilor de apă asupra pereților de sare, pentru secționarea sau dizolvarea acestora. După alți cercetători, troaca servea la obținerea sării prin procedeul brichetării. Aici a fost descoperită o fântână care i-a uimit pe cercetătorii care

efectuausăpăturileșiastapentrucăfântâna a fostgăsită cu împletiturade
nuele a perețilorintactă, deși, potrivitcercetătorilor are înjur de 2000 de
anivechime. Fântânapentruapăsărată are cepurileși troacaintacteși are
pestetreimetriadâncime. Pefundulfântânii se aflaunjheab, care
direcționasoluțiasalinăspre un alt element de construcție (posibil o
tubulaturăceconduceacătrefară, „din troacăîntroacă”).*„Aceastaeste o
descoperireimportantă la niveleuropean. Sărăturașinămolul au
conservat-o.Este unadintrecelemaiinteresanteelemente ale sitului.Încă
nu se știe la ce era folosită”*, a
precizatcercetătorulștiințificRaduZăgreanu, din
cadrul*ComplexuluiMuzealBistrița-Năsăud*. Aici, pe o suprafață de
aproximativ 500 de metri pătrați, pedrumul care
leagăcomplexulbalnearBăileFiga de orașulBeclean se desfășoarăacestsit
arheologic. Prima descoperireînlocația cu pricina a fostfăcutăîn anul
1977, de cătregeologulbistrițeanIoanChintăuan, care a găsit o „troacă”
de lemn. Abiaîn anul 2005 obiectul a fostscos din perimetrulunde a
fostdescoperit, an în care zona a șifostexaminată de
arheologiiValeriiKavruk de la *MuzeulNațional al CarpațilorRăsăriteni*
din Sfântu Gheorghe și Anthony Harding de la *Universitatea Exeter* din
Marea Britanie. Toacagăsităîncă din 1977 a fostexaminatăîntr-un
laborator din Gröningen, stabilindu-se „vârsta” acesteia: aproximativ
3000 de ani. Un an maitârziu, în 2006
maisuntgăsiteîncăcelpuținreipiesesimilare, darșieurmeleunorconstrucții,
amenajărișiinstalații din lemn. S-au alăturatcâtevaobiecteprecum:
ciocane de minerit, un fragment de topor, toatelucratedin piatră. Însitul
de lângăBeclean au ajunsmaimulțispecialiștii*MuzeuluiNațional al
CarpațilorRăsăriteni*, precumșicercetători din
cadrul*UniversitățiiBucureștisauaiUniversității Cornell* din SUA.
Potrivitspecialiștilor din cadrul*MuzeuluiNațional al
CarpațilorRăsăriteni*, care administrează zona, sitularheologic de la

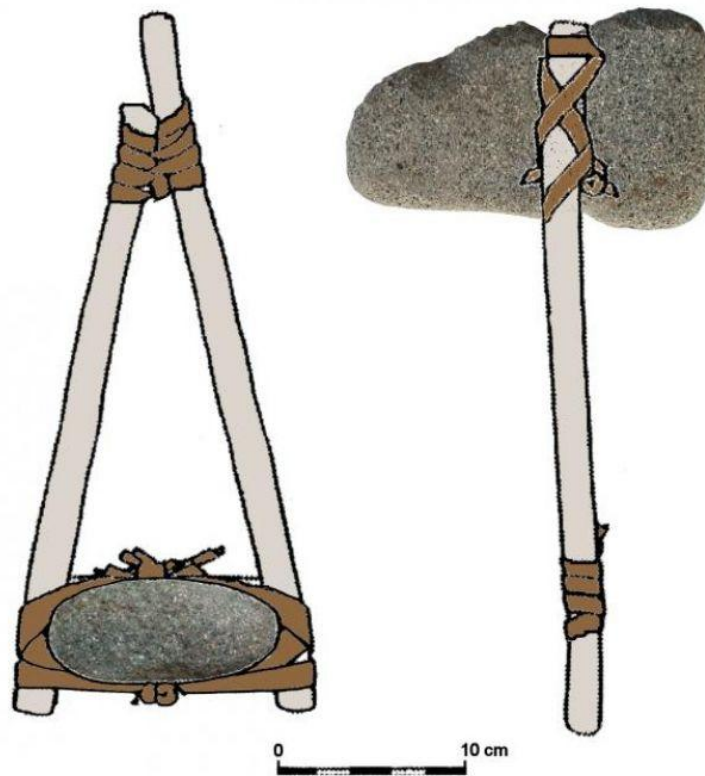
Băile Figa este unul dintre cele mai importante din întreaga Europa în ceea ce privește cercetarea exploatării preistorice a sării. Acesta reprezintă un ansamblu de vestigii ale exploatării sării începând din perioada preistorică până în prezent. Mostre de lemn prelevate din sit (40 de mostre) au fost atent studiate în laboratoare prestigioase din *Heidelberg*, *Gröningen* și chiar *Oxford*. Fragmentele recoltate de la 80 de trunchiuri de copaci descoperite în sit au fost analizate la *Universitatea Cornell* din SUA și au scos în evidență următoarele perioade temporale: finalul epocii bronzului, epoca bronzului mijlociu, prima epocă a fierului, perioada romană târzie, postromană și chiar secolul al XIX-lea.

Pentru conservarea acestui sit arheologic, dar și pentru punerea lui în valoare s-a întocmit un proiect finanțat de către *Administrația Fondului Cultural Național*, care vine să salveze monumentele exploatării preindustriale a sării din două județe din Transilvania: Bistrița-Năsăud și respectiv Harghita. Acesta, care vizează și situl arheologic de la Băile Figa, include ghiduri de bună practică pentru autoritățile locale, delimitarea siturilor și realizarea planurilor topografice. Descoperirile arheologice făcute la Băile Figa vin cu noi dovezi ale continuității în oaste pe aceste meleaguri, dar și cu certitudinea faptului că aici au existat exploatarea sării încă de acum peste 3000 de ani.

Surse: adevarul.ro; cronica.cimec.ro

Fântâna de exploatarea sării de la Figa (jud. Bistrița Năsăud)

Reconstituirea unor unele folosite pentru extragerea și prelucrarea sării (FOTO: Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni)

Situarheologice la Figa (jud. Bistrița Năsăud)

Situarheologice la Figa (jud. Bistrița Năsăud). Troacele-jghiaburi de lemn descoperite și alte componente din lemn folosite la exploatarea sării.

1

2

Fântâna de exploatarea sării de la Figa (jud. Bistrița Năsăud)